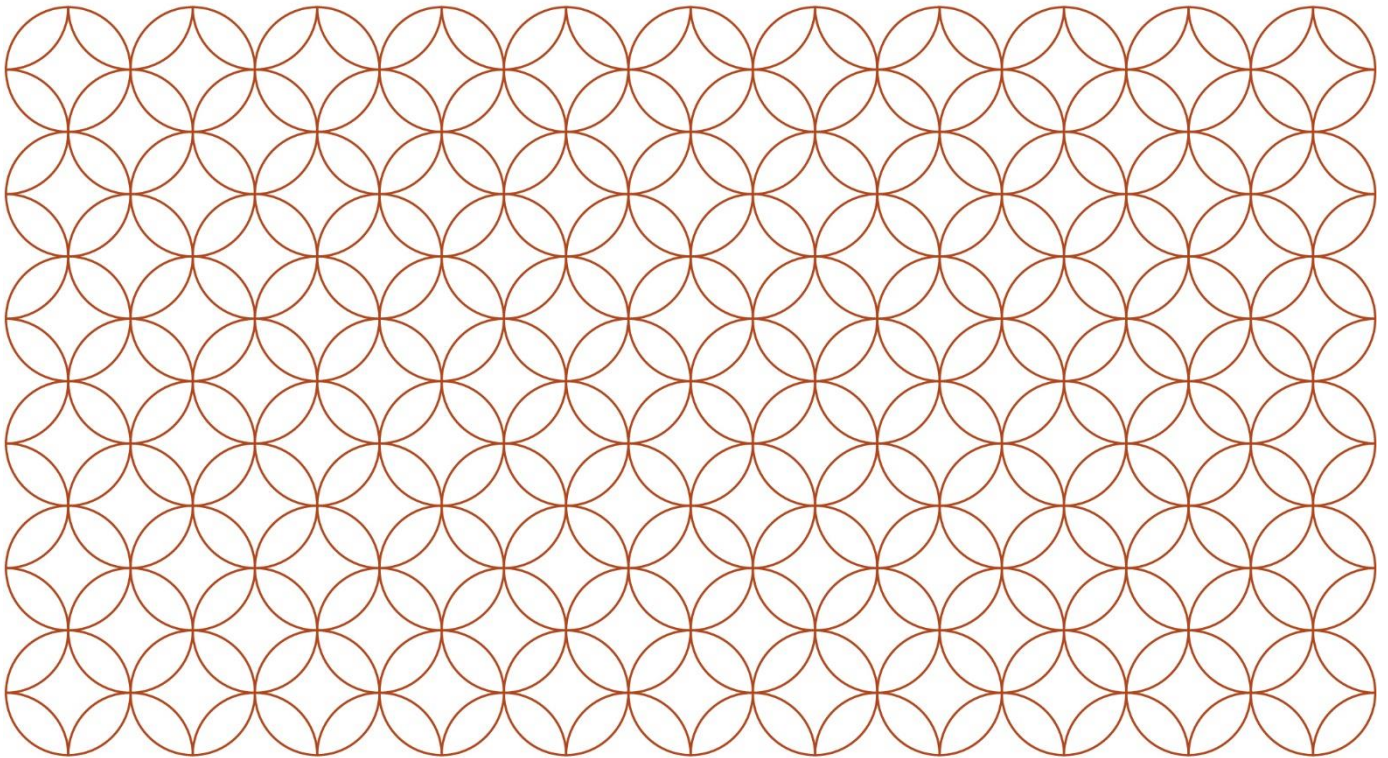

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Uppdrag om stödjande insatser avseende en garanti för tidiga stödinsatser

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:
www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-11-30
Diarienummer Skolverket: 2022:2857
Diarienummer SPSM: 1 STY-2021/253

Skolverket, Stockholm 2022

Sammanfattning

Härmed redovisas uppdraget *Stödjande insatser avseende en garanti för tidiga stödinsatser* givet i regleringsbrev till Skolverket respektive Specialpedagogiska skolmyndigheten för år 2021. Uppdraget är en fortsättning på U2018/02959/S som bygger på prop. Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser (prop. 2017/18:195). Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten samverkar om uppdraget. Skolverket är samordnande myndighet.

Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten har inom ramen för uppdraget genomfört stödjande insatser avseende en garanti för tidiga stödinsatser.

Stödjande insatser från skolmyndigheterna

- Genomfört aktiviteter och utvecklat professionsstöd kring hur skolor kan arbeta systematiskt med undervisning och stödinsatser.
- Erbjudit aktiviteter och insatser om hur skolor kan utveckla ett tillsammansarbete¹ med samverkan mellan olika professioner genom hela styrkedjan.
- Erbjudit insatser som ger stöd för ökad förståelse för garantins syfte och begreppen inom garantin. Insatserna har även betonat vikten av att skapa delaktighet för eleven i sitt lärande.
- Genomfört kommunikationsinsatser med syfte att fortsätta kommunicera och implementera garantins alla moment.
- Erbjudit insatser för att öka kännedomen om de stöd- och kompetensutvecklingsmaterial som finns tillgängliga på myndigheternas webbsidor.

Sammanfattande erfarenheter

Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten har i det fortsatta arbetet erfarit att de obligatoriska materialen genomförs och är kända i skolorna. Det är också något som Skolinspektionen lyfter fram i sina rapporter. Förskollärarna och lärarna i förskoleklass och lågstadiet anser att materialen i större omfattning än tidigare bidrar till att elevens behov av stöd uppmärksammas, särskilt inom det

---

¹ Ordet *tillsammansarbete* finns inte i Svenska Akademiens ordböcker. I sammanhanget är orden *arbeta tillsammans* sammansatta med syfte att sätta ett ord på att garantin för tidiga stödinsatser förutsätter ett samarbete mellan olika professioner i skolan och genom hela styrkedjan.

matematiska området. Materialen ses även som ett verktyg för en likvärdig bedömning eftersom alla elever bedöms utifrån samma material.

Erfarenheten från skolmyndigheterna visar att skolorna fortsatt har behov av att förbättra och utveckla olika delar i arbetet med tidiga stödinsatser. Skolorna behöver fortsätta att

- arbeta mer systematiskt med garantin på både huvudmanna- och skolnivå samt involvera hela styrkedjan för att skapa samsyn och öka förutsättningarna för att garantin ska få genomslagskraft på såväl skol-, grupp- och individnivå
- utveckla en tydligare struktur i att organisera och implementera garantiarbetet i verksamheten med att bland annat utveckla gemensamma rutiner, roller och ansvar kring garantiarbetet
- prioritera att tid och resurser finns för att genomföra garantins alla moment samt att säkerställa tillgången till personal med specialpedagogisk kompetens i förskoleklassen
- öka kompetensen om tidig läs-, skriv- och matematikutveckling, flerspråkighet, bedömning av kunskaper, analys av resultat och arbetet vidare med att utveckla kvaliteten i undervisning och stödinsatser för att öka elevernas måluppfyllelse
- arbeta med elevens delaktighet och inflytande i sitt lärande
- anpassa genomförandet av kartläggningarna så att alla elever, oavsett förutsättningar, får möjlighet att visa sina kunskaper.

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Bakgrund.....	6
1.1 Tidigare uppdrag	6
1.2 Föreliggande uppdrag	7
1.3 Skolinspektionens uppdrag	7
2. Genomförande	8
2.1 Vägval inför nytt uppdrag	8
2.2 Fokus på systematiskt arbete.....	9
2.3 Fokus på tillsammansarbete	11
2.4 Fokus på utvecklingsprojekt och specialskolan.....	15
2.5 Fokus på flerspråkiga elever	16
2.6 Fokus på matematikundervisning.....	16
2.7 Fokus på bedömning.....	17
2.8 Fokus på kommunikationsarbete	18
3. Målgruppernas röster	21
4. Påverkan av Covid-19.....	25
5. Avslutning	26

Bakgrund

Sedan 1 juli 2019 gäller bestämmelsen om en garanti för tidiga stödinsatser i skollagen². Bestämmelsen är en följd av regeringens förslag i propositionen *Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser*³. Garantin syftar till att elever i förskoleklass och lågstadium i grundskolan, sameskolan och specialskolan som är i behov av stöd för att uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik ska kunna uppmärksammas tidigt och få rätt stödinsatser i rätt tid.

För att på ett systematiskt sätt kunna följa elevers kunskapsutveckling i förskoleklass och lågstadiet är det i och med garantin obligatoriskt för skolorna att använda kartläggningmaterialen i förskoleklass, bedömningsstöden i årskurs 1 samt de nationella proven i årkurs 3 i grund- och sameskolan respektive årskurs 4 i specialskolan. Genom de obligatoriska materialen kan läraren få indikation på att en elev kan behöva stöd i sitt lärande. En särskild bedömning ska då genomföras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla kommande eller aktuella bedömningskriterier ska extra anpassningar sättas in skyndsamt. Planering av undervisning och stödinsatser ska ske i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. I slutet av förskoleklass och lågstadiet ska läraren och personal med specialpedagogisk kompetens följa upp de stödinsatser som genomförts. Resultatet av uppföljningen ska lämnas till kommande ansvariga lärare.

Specialpedagogiska skolmyndigheten benämns fortsättningsvis som SPSM och garantin om tidiga stödinsatser benämns ibland som enbart garantin.

1.1 Tidigare uppdrag

Med utgångspunkt i propositionen *Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser*⁴ fick Skolverket och SPSM år 2018 ett gemensamt uppdrag⁵ att genomföra kompetensutvecklings- och implementeringsinsatser under åren 2018–2020. Målgrupper för uppdraget var förskollärare, lärare, speciallärare, specialpedagoger och rektorer som arbetar i förskoleklass och i lågstadiet i grundskolan, specialskolan eller sameskolan samt huvudmän för dessa skolformer. Uppdraget redovisades för regeringen i december 2020⁶.

---

² Skollagen 2010:800

³ Prop. 2017/18:195

⁴ Prop. 2017/18:195

⁵ U2018/02959/S

⁶ Redovisning av regeringsuppdrag U2018/02959/S

(Dnr Skolverket 2018:1720

Dnr SPSM 9UTV-2018:301)

1.2 Föreliggande uppdrag

I Skolverkets och SPSM:s respektive regleringsbrev för år 2021 gavs myndigheterna i uppdrag att tillsammans fortsätta med stödjande insatser avseende en garanti för tidiga stödinsatser under åren 2021–2022 (jfr U2018/02959).

1.3 Skolinspektionens uppdrag

Skolinspektionen har inom ramen för sitt kvalitetsgranskningssuppdrag, fått uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser. I utvärderingen ska myndigheten också analysera om, och i så fall hur, lärarnas administrativa arbete påverkas av garantin. Utvärderingen ska även innefatta ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Skolinspektionen har under vårterminen 2022 genomfört en enkätundersökning som är en uppföljning av Skolinspektionens tidigare enkätundersökning från vårterminen 2019. Skolinspektionen redovisar resultaten av enkätundersökningen i delredovisningen i december 2022. Skolinspektionen kommer att genomföra den avslutande tredje delen av enkätundersökningen under vårterminen 2024.

Skolinspektionen kommer under våren 2023 att genomföra en tematisk kvalitetsgranskning inom regeringsuppdraget. Granskningen kommer att omfatta cirka 30 skolenheter (F-9 skolor) med fokus på specialpedagogiska insatser inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet. Den övergripande rapporten av granskningen kommer att publiceras i december 2023.

Inom ramen för regeringsuppdraget ska Skolinspektionen också göra en tematisk tillsyn av 50 skolenheter under läsåret 2023/24 för att granska och bedöma regelefterlevnad avseende garantins samtliga moment. En slutrapport är beräknad att publiceras i augusti 2024.

Skolinspektionen ska slutredovisa uppdraget i december 2024.

Genomförande

2.1 Vägval inför nytt uppdrag

Skolverkets och SPSM:s arbete under åren 2021–2022 har utgått från vad som framkommit i Skolinspektionens granskningar samt myndigheternas egna granskningar och iakttagelser.

Skolinspektionens granskningar visar att skolorna har god kännedom om garantin för tidiga stödinsatser.⁷ ⁸ De obligatoriska materialen som används inom garantin är väl kända och används i skolorna. Lärare i förskoleklass och lågstadiet anser att materialen bidrar till att elever i behov av stöd uppmärksammas. Enligt Skolverkets uppföljning ses även materialen som ett verktyg för en likvärdig bedömning eftersom alla elever bedöms utifrån samma material.⁹

Skolornas arbete med att analysera resultat och att forma undervisning och stödinsatser efter slutsatser i analysen kring elevers kunskapsutveckling fungerar inte lika väl. I den förra redovisningen¹⁰ sammanfattades det att skolor behöver fortsätta att utveckla arbetet med att

- bedöma och analysera elevers behov av stöd
- utforma och anpassa undervisning efter elevers behov
- skapa former för samarbete och samverkan
- skapa samsyn kring moment och begrepp inom garantin.

Särskilda utvecklingsområden finns inom flerspråkighet och matematikdidaktik.¹¹

I det fortsatta uppdraget har Skolverket och SPSM valt att genomföra kommunikationsinsatser med syfte att fortsätta kommunicera och implementera garantins alla moment och att öka kännedomen om det stöd- och kompetensutvecklingsmaterial som myndigheterna erbjuder till exempel inom flerspråkighet och matematikundervisning. Vidare har Skolverket och SPSM valt att erbjuda stödjande aktiviteter och att utveckla professionsstöd kring hur skolor kan arbeta systematiskt med undervisning och stödinsatser. Ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete kan skapa förutsättningar för stabila strukturer som håller över tid. Det kan också bidra till att undervisningens och stödinsatsernas kvalitet utvecklas. Vikten av att skapa delaktighet för eleven i sitt lärande har beaktats i arbetet. Myndigheternas arbete har också fokuserat på stöd i hur skolor

⁷ Skolinspektionen (2020) *Kartläggning och tidiga stödinsatser i förskoleklassen*. Tematisk kvalitetsgranskning. Dnr SI 2019:6183.

⁸ Skolinspektionen (2020). *Delredovisning av regeringsuppdrag att följa upp och utvärdera Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*. Dnr SI 2018:8016.

⁹ Skolverket (2021). *Uppföljning av obligatoriska kartläggningsmaterial i förskoleklass och bedömningsstöd i årskurs 1*. Rapport 2021:8.

¹⁰ Redovisning av regeringsuppdrag U2018/02959/S (Dnr Skolverket 2018:1720 Dnr SPSM 9UTV-2018:301)

¹¹ Skolinspektionen (2020). *Kartläggning och tidiga stödinsatser i förskoleklassen*.

kan utveckla ett tillsammansarbete med samverkan mellan olika professioner genom hela styrkedjan.

En strävan har varit att Skolverket och SPSM ska erbjuda insatser som ger stöd för ökad kunskap och förståelse för begrepp och syftet med garantin. Myndigheterna har även samverkat i hur utbudet av material och aktiviteter har publicerats och marknadsfört. Detta för att underlätta för målgrupperna att kunna välja insatser som matchar deras behov av professionsutveckling.

Skolverket och SPSM har haft regelbundna erfarenhetsutbyten med Skolinspektionen för att kunna dela och diskutera iakttagelser och sådant som respektive myndighet har erfårit.

De professionsutvecklande insatser och aktiviteter som genomförts presenteras utifrån ett antal fokusområden som valts utifrån de utvecklingsbehov som identifierats.

2.2 Fokus på systematiskt arbete

Studiepaket *Systematik för tidiga stödinsatser*

SPSM och Skolverket har gemensamt tagit fram ett studiepaket som heter Systematik för tidiga stödinsatser. Det är ett webbaserat material som består av webbtexter, reflektionsfrågor samt filmer som visar exempel från verksamheter. Innehållet belyser det systematiska arbetet med att uppmärksamma och analysera elevers behov av stöd i sitt lärande, utforma undervisning efter elevers behov samt följa upp undervisning och stödinsatser för att säkerställa att insatserna fungerar. Materialet innehåller teoretiska delar med forskning som är relaterad till stödinsatser i utbildningen och faktorer som påverkar elevers lärande och undervisningens kvalitet. Verksamhetsfilmer vars innehåll visar exempel på hur skolor har omsatt teori till praktik är en bärande del i materialet. Reflektionsfrågor som deltagarna diskuterar blir länken till den egna verksamheten.

Materialet i insatsen syftar till att förskollärare och lärare i förskoleklass och lärare i lågstadiet, speciallärare och specialpedagoger ska få stöd i utvecklingen med att arbeta systematiskt med stödinsatser i utbildningen. Stödmaterialen är kopplat till momenten i garantin för tidiga stödinsatser. Betydelsen av elevers delaktighet i det systematiska arbetet lyfts specifikt. Målgrupperna kan ta del av materialet individuellt eller kollegialt. Stödmaterialen publicerades på SPSM:s webbsida som ett studiepaket under våren 2021.

Inom kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande som Skolverket och SPSM erbjuder finns en modul som heter Systematiskt arbete med stöd i undervisningen. Modulen togs fram parallellt med studiepaketet och den kan fungera som en fördjupning. Modulen bygger på modellen för kollegialt lärande som används inom Specialpedagogik för lärande där till exempel ett arbetslag tar del av stödmaterial och sedan prövar arbetssätt, metoder och

förhållningssätt i praktiken. Modulen Systematiskt arbetet med stöd i undervisningen finns publicerad på Lärportalen.

Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser

I december 2021 publicerades Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet¹². Skolverket ger rekommendationer om hur förskolor och skolor kan arbeta inom vissa utvalda områden. Det är generaldirektören som initierar framtagandet av rekommendationer. Rekommendationerna syftar till att stärka likvärdigheten inom och mellan skolor samt att uppmuntra och stödja en gemensam praktik för målgrupperna att tillämpa i arbetet. Det som Skolverket rekommenderar ska ha sin utgångspunkt i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt vila på bästa tillgängliga kunskap inom ett avgränsat område. Rekommendationerna ska vara ett konkret och praktisknära stöd i arbetet för målgrupperna, de ska ha en främjande ansats och beskriva ”hur:et” samt lyfta fram det som forskningen visat är effektivt i arbetet. Rekommendationerna ska vidare skrivas fram på ett sätt så att de kan förstås i ett sammanhang, samtidigt som de ska vara kortfattade och tydliga i sitt tilltal. Skolverkets rekommendationer ställer inte några bindande krav på huvudmännen eller verksamheterna, men ska ses som starkt vägledande. Rekommendationerna riktar sig till hela styrkedjan uppdelad på tre nivåer; huvudmannen, rektorn samt lärarna, den samlade elevhälsan och övrig skolpersonal.

Rekommendationerna om hur arbetet med garantin kan organiseras och genomföras rör fem områden:

- Utveckla förståelse för garantin och varje elevs rätt att få det stöd den behöver för att lära sig läsa, skriva och räkna.
- Bygg kapacitet och mobilisera kompetens för att realisera garantin.
- Etablera rutiner för och organisera arbetet med garantin.
- Verka för att utveckla kvaliteten i läs-, skriv- och matematikundervisningen med stöd av kollegialt lärande.
- Använd garantin i organisationens systematiska kvalitetsarbete.

Inom varje område ger Skolverket rekommendationer om exempelvis hur arbetet med garantin kan samordnas mellan nivåerna i styrkedjan och hur ansvarsfördelningen för bland andra skolchefen och den samlade elevhälsan kan se ut.

Rekommendationerna togs fram i samarbete med forskare med kunskap inom skolutvecklingsområdet. Dessutom användes de framgångsfaktorer som Skolverket, SPSM och Skolforskningsinstitutet identifierat inom uppdraget till

---

¹² [Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet - Skolverket](#)

skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet¹³. I arbetet med att utpröva och granska rekommendationerna beaktades synpunkter bland annat från verksamma skolchefer och rektorer. Skolverkets rekommendationer har använts som utgångspunkt i flera stödjande aktiviteter i arbetet med garantin.

Distanskurs

SPSM har under hösten 2022 skapat innehåll för en kommande distanskurs med syfte att bidra till ökade kunskaper om hur skolor kan organisera ett tillsammansarbete för att möta elevers olikheter och tidigt sätta in rätt stöd. Kursen riktar sig till rektorer, specialpedagoger, speciallärare, lärare och forskollärare som har en central roll i att utveckla arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Innehållet fokuserar skolans systematiska arbete med att leda, samordna, synliggöra, kommunicera, analysera och följa upp arbetet med garantin.

Kursen består av tre moment som innefattar

- en grundläggande del om systematiskt kvalitetsarbete kopplat till garantin
- organisation och skapa samsyn i att arbeta tillsammans
- utveckla kvaliteten i läs-, skriv- och matematikundervisningen.

Varje moment innehåller kursmaterial i form av texter, filmer och poddar. Kunskapsdelning sker i huvudsak genom ett kollegialt lärande där frågeställningar ger utrymme för deltagarna att gemensamt reflektera inom varje moment på kursforumet och i en loggbok. Distanskursen kommer att öppnas för målgruppen efter färdigställandet.

2.3 Fokus på tillsammansarbete

Webbinarium *Utveckla arbetet med Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*

SPSM och Skolverket anordnade under våren 2022 webinarium vid två tillfällen för skolhuvudmän, rektorer, specialpedagoger och speciallärare, forskollärare och lärare i förskoleklass och lågstadiet samt personal i den samlade elevhälsan. Övriga yrkesroller som deltog under webinariet var skollogoped, utvecklingsledare, lärare i centralt team i kommunen, speciallärostudenter och rådgivare från SPSM.

Fokus i webinariet låg på att ge deltagarna ökad kunskap om hur de tillsammans kan utveckla arbetet med garantin. Syftet med webinariet var dels att informera om teoretisk kunskap att leda, samordna och skapa förutsättningar i arbetet med garantin, dels att ge förslag till skolornas eget analys- och uppföljningsarbete. Ett annat syfte var att ge exempel på praktisk kunskap om hur verksamheterna kan

---

¹³ Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet U2020/00734/S

utveckla kvaliteten i läs-, skriv- och matematikundervisningen. Information gavs också om skolmyndigheternas stödmaterial och hur de kan användas i arbetet med tidiga stödinsatser i enlighet med garantin.

Innehållet i webinariet utgick ifrån Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin som riktar sig till de olika nivåerna inom styrkedjan. Totalt deltog cirka 2080 deltagare från 248 kommuner. Det fanns således ett stort intresse från målgrupperna att delta i webinariet som sändes vid två tillfällen via den digitala plattformen Zoom. Uppföljningen visade att majoriteten av deltagarna uppskattade innehållet i webinarier och uttryckte att de var till stor nytta för deras fortsatta arbete med tidiga stödinsatser. Myndigheterna kan se att webbsidorna om garantin har fler besökare under maj månad än andra månader 2022 och bedömer att det är en följd av webinarier. Deltagarna fick även i uppföljningen möjlighet att svara på frågor om vad som fungerar bra i deras arbete med garantin samt vad som är utmanande i arbetet. Resultatet redovisas under *Målgruppernas röster* i del 3.

Konferensserie Att utveckla tillsammansarbetet inom garantin för tidiga stödinsatser

Under hösten 2022 genomförde Skolverket och SPSM en digital konferensserie i tre delar. Målgrupp var team inom samma skola eller organisation som arbetar tillsammans med garantin. Teamen kunde bestå av till exempel skolchef, rektor, personal med specialpedagogisk kompetens samt lärare och förskollärare som arbetar i förskoleklass. Teamen deltog vid alla tre tillfällena. Syftet med konferensserien var att deltagande team skulle få ökad kunskap och stöd i sitt arbete att utveckla det gemensamma arbetet med garantin. Innehållet i konferensserien utgick från Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser vilka fokuserar på hur arbetet kan organiseras och samordnas i hela styrkedjan. Deltagarna fick möjlighet att lyssna på forskare som har skolutveckling som fokusområde samt på lärande exempel från verksamheter. Deltagande team fick arbetsuppgifter att genomföra mellan träffarna. Varje team skulle bestå av minst två deltagare och deltagarantalet för konferensserien var 300 personer. Konferensserien ämnade leda till att teamen på deltagande skolor fick en ökad kunskap om hur de kan arbeta tillsammans med garantin, hur de kan utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete samt hur de kan använda Skolverkets rekommendationer i det arbetet. Uppföljning kommer att ske efter konferensseriens slut i december 2022 och resultatet av den saknas därför i denna redovisning.

Webbinarium Att utveckla arbetet med garantin

SPSM anordnade under hösten 2021 webinarium vid tre tillfällen för förskollärare, lärare, specialpedagoger och speciallärare med syfte att stödja och inspirera i det systematiska arbetet med att utforma undervisningen utifrån garantin för tidiga stödinsatser. Ett särskilt fokus lades på att främja elevens delaktighet och ta vara på elevens röst. Deltagarna gavs möjlighet till erfarenhetsutbyte i mindre grupper bland annat om hur de anpassar

genomförandet av de obligatoriska materialen, så att alla elever får möjlighet att visa sina kunskaper oavsett funktionsförmåga. De fick även samtala om hur förberedelserna ser ut inför samråd med specialpedagogisk kompetens samt hur analysen av resultaten sker på grupp- och individnivå. Webbinariet innehöll föreläsning, filmer med konkreta exempel från skolor och deras arbete i att bland annat analysera, utforma och följa upp undervisningen.

Innehållet utgick från tidigare erfarenheter av skolors och kommuners utmaningar samt myndighetens erfarenheter från tidigare tematräffar av arbetet med garantin. Innehållet justerades till viss del mellan träffarna utifrån deltagarnas behov. Vidare lyftes aktuella rapporter och hur deltagarna kan använda och välja bland stödmaterial från skolmyndigheterna. Totalt antal deltagare var 200 från 93 olika kommuner.

Uppföljningar efter webinariet visade på att innehållet var till stor nytta för deltagarna i deras fortsatta arbete med tidiga stödinsatser. Det som synliggjordes i uppföljningarna var att skolorna fortsatt har områden som behöver utvecklas. I huvudsak är de kopplade till skolornas struktur, systematiskt kvalitetsarbete, samsyn, tid och resurser samt kompetens och undervisning. Deltagarna uttryckte fortsatt behov av att

- få till en tydlig struktur i att organisera och implementera garantiarbetet i verksamheten
- arbeta systematiskt med garantin på både huvudmänna- och skolnivå
- involvera hela styrkedjan (huvudman och rektor) för att skapa en samsyn och öka förutsättningarna för att garantin ska få genomslagskraft på såväl individ-, grupp- som organisationsnivå
- få tid, rätt resurser och förutsättningar för att genomföra garantins alla moment
- öka kompetensen om tidiga insatser, bedömningar, resultat, analys och arbetet vidare för att öka elevernas måluppfyllelse
- öka kunskapen om hur de kan anpassa genomförandet av kartläggningarna så att alla elever oavsett förutsättningar får möjlighet att visa sina kunskaper och att utforma undervisningen utifrån resultatet.

Till viss del kan man utläsa att webinariet har bidragit till flera besökare på SPSM:s webbsidor som innehåller information om olika stöd och stödmaterial kopplat till garantin.

Webbinarium Att tillsammans utveckla det systematiska arbetet med garantin

SPSM anordnade under våren 2022 ett webinarium för personer med en central roll i att etablera och utveckla tillsammansarbetet med garantin såsom rektor, förstelärare, specialpedagog och speciallärare. Syftet med webinariet var att ge stöd och inspiration i det systematiska arbetet med att analysera, utforma och följa

upp undervisningen utifrån garantin för tidiga stödinsatser. Ett annat syfte var att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan olika verksamheter gällande arbetet med garantin. Webbinariet utgick från skolors och kommuners erfarenheter samt aktuella rapporter och stödmaterial från skolmyndigheterna. Vidare informerades om hur deltagarna kan använda och välja bland stödmaterial och filmer i arbetet med garantin. Totalt deltog 87 deltagare från 40 olika kommuner.

Uppföljning efter webbinariet visade att deltagarna med central roll i hög grad var nöjda och uttryckt stor nytta med webbinariet. Vidare i uppföljningen synliggjordes främst utmaningar med att fortsätta utveckla verksamheternas struktur, systematiskt kvalitetsarbete, samsyn. Deltagarna uttryckte behov av att

- utveckla gemensamma rutiner, roller och ansvar kring garantiarbetet
- utveckla en gemensam förståelse och vilja för det övergripande syftet med garantin samt vikten av hela styrkedjans delaktighet i arbetet med garantin
- öka kompetensen kring elevens aktiva delaktighet och inflytande
- prioritera att ge tid, resurser och förutsättningar för genomförandet av garantins alla moment
- öka den grundläggande kunskapen om vetenskapligt förhållningssätt
- kunna anpassa undervisningen mer utifrån resultat
- öka kompetensen inom specifika områden såsom analys, elever med funktionsnedsättning och flerspråkighet
- öka kunskapen om att planera undervisningen utifrån kartläggnings- och bedömningsresultaten för alla elever
- utveckla gemensamma former för analys- och samrådsmöten.

Till viss del kan utläsas att webbinariet har bidragit till fler besökare på SPSM:s webbsida som innehåller information om stöd i arbetet med garantin.

Poddavsnitt i *Lika Värde*

SPSM:s poddprogram *Lika Värde* har tagit fram avsnitt om garantin för tidiga stödinsatser. Syftet med poddavsnitten är att inspirera målgrupperna i arbetet med garantin samt att erbjuda kompetensutveckling som inte är så omfattande i tid. De medverkande i poddavsnitten delger sina erfarenheter och hur de utvecklat strukturer utifrån olika roller i styrkedjan i arbetet med garantin. I det första avsnittet är utgångspunkten hur kommunen organiserat och analyserat den struktur som krävs för att ge stöd för att utveckla arbetet med garantin.

Poddavsnitt två handlar till stor del om hur kommunen skapat olika nätverk för att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte, ökad kunskap och att de genomför en övergripande analys för fortsatt utveckling av skolornas arbete med garantin. I avsnitt två deltar även en universitetsadjunkt i pedagogik från Karlstads universitet. Hon ger sitt perspektiv utifrån samtal med studerande förskollärare

som arbetar i förskoleklass och analyser från deras utvärderingar. Poddavsnitten kommer att publiceras under december 2022.

2.4 Fokus på utvecklingsprojekt och specialskolan

Prioriterade utvecklingsprojekt

SPSM fördelar årligen statsbidrag till utvecklingsprojekt för barn och elever med funktionsnedsättning i syfte att öka måluppfyllelsen eller öka kunskaper om olika pedagogiska arbetssätt. Myndigheten tar också årligen fram ett antal områden som särskilt ska prioriteras för detta bidrag utifrån myndighetens inventering av huvudmännens behov.

SPSM beslutade i mars 2021 att prioritera utvecklingsprojekt som handlade om att utveckla arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Myndigheten satte upp kriterier för att rikta stödet till de skolhuvudmän som utifrån en inventering uttryckt sig ha stora behov och eller utmaningar i arbetet med tidiga stödinsatser. I prioriteringen beslutades också att ett projektstöd skulle tillsättas för respektive beviljade utvecklingsprojekt.

Utifrån kriterierna bjöd myndigheten in 18 skolhuvudmän att delta vid ett webinarium som syftade till att både gå igenom olika delar inom garantin för tidiga stödinsatser samt att informera om villkoren för bidrag till utvecklingsprojekt och dess syfte. Under våren 2022 beviljades sju kommuner bidrag för prioriterade utvecklingsprojekt i kombination med projektstöd under ett år. Utvecklingsprojektens uppsatta mål varierade stort mellan att utveckla kommunens arbete med garantin på organisations-, skol- och gruppnivå. Varje utvecklingsprojekt tilldelas två projektstödjare från myndigheten med rollen att följa och stötta projektgenomförandet. Projektstödjarna fick ta del av en sammanfattning om myndighetens erfarenhet och de utmaningar som framkommit i olika rapporter avseende arbete med garantin, för att kunna stötta projekten i deras genomförande. Dessutom bjöds de beviljade projekten in vid tre tillfällen för information om garantin och för att ge projekten och projektstödjarna en gemensam bas inför det fortsatta utvecklingsarbetet. Tillfällena gav också möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan de olika projekten.

Projekten kommer redovisa resultatet av sitt utvecklingsarbete till myndigheten under hösten 2023.

Stöd till specialskolan

I kontakt med specialskolan har skolorna uttryckt behov av stöd. Några av specialskolorna har i dialog med SPSM uttryckt identifierade utvecklingsområden när det gäller garantin för tidiga stödinsatser. Analys och samråd är utvecklingsområde som vissa lärare anser behöver förbättras. Områden som rektorerna bland annat nämner är behov av att

- förbättra uppföljning av resultat och analys

- få stöd i kollegiala samtal kring anpassningar, samråd, analys samt struktur
- förbättra struktur och rutiner både på skol- och huvudmannanivå.

Specialskolorna kommer erbjudas fortsatt riktat stöd för att förbättra arbetet med garantin på de skolor som uttryckt ett behov.

2.5 Fokus på flerspråkiga elever

Stödmaterialiet om kartläggning av flerspråkiga elever

Mot bakgrund av att en fjärdedel av eleverna i förskoleklass har ett annat modersmål än svenska har Skolverket tagit fram ett webbaserat stödmaterial för kartläggning av flerspråkiga elever i förskoleklass. Stödmaterialiet är i form av en lärarhandledning som följer strukturen i de obligatoriska kartläggningsmaterialen Hitta språket och Hitta matematiken. I lärarhandledningen kompletteras varje aktivitet med aspekter som utifrån forskning och beprövad erfarenhet är särskilt viktiga för elever som är nya i det svenska språket och ger elever möjlighet att visa sina kunskaper på sitt modersmål eller sitt starkaste språk. Stödmaterialiet är ett komplement till de obligatoriska kartläggningsmaterialen i förskoleklass och kan användas som stöd och inspiration i arbetet med garantin när det behövs. Det är inte obligatoriskt att använda stödmaterialiet. Målgrupper är förskollärare och lärare i förskoleklass, modersmåls lärare samt speciallärare och specialpedagoger. Materialet publicerades på Skolverkets webbplats i december 2020. Mellan perioden februari och september 2022 har cirka 4 000 unika sidvisningar på materialet registrerats.

2.6 Fokus på matematikundervisning

Halvdagskonferens *Från analys till undervisning i matematik*

Skolverket genomförde tre digitala halvdagskonferenser med samma programinnehåll under vårterminen 2021. Fokus för konferensen var att stödja utvecklingen av matematikundervisningen i förskoleklass samt årskurserna 1–3. På varje halvdagskonferens medverkade en forskare med kompetens inom området. Målgruppen var förskollärare och lärare som undervisar i förskoleklass, lärare i lågstadiet, speciallärare och specialpedagoger.

Syftet med halvdagskonferenserna var att inspirera till hur en undervisning i förskoleklass och årskurs 1–3 kan utformas så att yngre elever ges möjlighet att utveckla sitt matematiska tänkande. I SPSM:s, Skolverkets och Skolinspektionens uppföljningar av garantin har det framkommit behov av ett extra fokus på matematikundervisningen. I uppföljningarna framkommer även att förskollärare och lärare som undervisar i förskoleklass och årskurs 1–3 upplever utmaningar med att gå från analys av resultat, från till exempel de obligatoriska materialen inom garantin, till att utforma undervisningen utifrån resultaten.

Sammanlagt hade halvdagskonferenserna cirka 750 deltagare. Uppföljningen av konferensen ger indikationer på att innehållet uppfattats som användbart och att de till övervägande del motsvarat de förväntningar som deltagarna hade.

Modulguide inom matematikområdet samt föreläsning på matematikbiennalen

I uppföljningarna av garantin för tidiga stödinsatser har utvecklingen av matematikundervisningen, utifrån analys av resultaten av utförd kartläggning respektive bedömningsmaterial, lyfts som en utmaning. Som följd av detta tog Skolverket fram en modulguide till förskollärare och lärare i förskoleklass samt årskurs 1–3. Dess syfte var att användas som verktyg vid val av det didaktiska stöd för utveckling av matematikundervisning som finns publicerade på Lärportalen.

Guiden finns att tillgå analogt respektive digitalt. Den trycktes upp i 1000 exemplar inför Matematikbiennalen i Växjö april 2022.

Utifrån ovan nämnda uppföljningsresultat genomförde Skolverket en föreläsning på Matematikbiennalen i Växjö i mars 2022. Målgrupp var de som arbetar med garantin i skolan på något sätt och föreläsningen hade fokus på information om

- rekommendationerna gällande arbetet med en garanti för tidiga stödinsatser
- de stödmaterial som finns framtagna för att stödja lärarna i vidareutveckling av matematisk och ämnesdidaktisk kompetens och som är publicerade på Lärportalen
- modulguiden inom matematikområdet.

Föreläsningen besöktes av drygt 100 deltagare, de representerade lärare i årskurs 1–3, lärare och förskollärare i förskoleklass, speciallärare, specialpedagoger och skolledare.

2.7 Fokus på bedömning

Podcast om kunskapsbedömning

Skolverket har tagit fram en podcast om kunskapsbedömning i förskoleklass. Podden vänder sig till lärare och förskollärare som arbetar i förskoleklass och till rektorer eller huvudmän som ansvarar för förskoleklassen. Syftet är att innehållet i podden ska bidra till att utveckla lärares och förskollärares bedömningspraktik och på så sätt stärka alla elevers rätt till stöd i tidigt. Innehållet i podden fokuserar på att stärka en formativ undervisningspraktik i linje med intentionen inom garantin för tidiga stödinsatser. En forskare och en förskollärare resonerar kring att uppmärksamma elever i behov av stöd och att arbeta med hur bedömning av kartläggningen kan utveckla undervisningen utifrån alla elevers behov. Även om

podden fokuserar på kartläggningen i förskoleklass kan innehållet även vara relevant för lärares bedömningsarbete i generell mening.

Podden publicerades i november 2021 och har haft cirka 400 lyssningar sedan dess.

2.8 Fokus på kommunikationsarbete

Den kommunikationsplan för garantin som togs fram 2019 har varit vägledande i det löpande kommunikationsarbetet och ligger till grund vid val av kommunikationsaktiviteter, budskap och målgruppsanpassning. De huvudsakliga strategier som utarbetades i planen var att

- alltid tydligt adressera ansvaret för garantin
- berätta om garantins processer och delar och lyfta målgruppens ansvar i dessa
- berätta om myndigheternas stöd och visa var det finns.

Flera kommunikationsinsatser har genomförts under perioden 2021 – 2022 för att bidra till att göra garantin för tidiga stödinsatser känd. Vid valda tidpunkter, till exempel kopplat till skolans årsplanering eller vid lansering av nytt material, har planerade kampanjer genomförts med båda myndigheterna som avsändare. Syftet har varit att informera om garantin i stort, ansvaret för garantin, berätta om nytt stöd och var det finns.

I samband med att nya stödmaterial har tagits fram och publicerats på myndigheternas webbplatser har dessa marknadsförts genom synlighet på webbplatserna, i sociala kanaler, nyhetsbrev och i SPSM:s tidning. Vid spridningen av information om garantin har också Skolverkets två riktade nyhetsbrev med anpassad information till rektor, skolchef och huvudman, använts regelbundet.

När externa aktiviteter som webinarier och digitala konferenser har arrangerats av myndigheterna har dessa marknadsförts på myndigheternas webbplatser, i nyhetsbrev och i sociala kanaler.

Informationen om garantin på myndigheternas webbplatser (primärt sidorna www.skolverket.se/garanti-tidigt-stod och www.spsm.se/garanti-tidigt-stod) har kontinuerligt utvecklats och anpassats efter målgruppernas behov. Sidorna utgör viktiga nav för samlad information om garantin och det är dit målgrupperna hänvisas när kommunikationen handlar om garantin generellt. Utöver dessa samlande sidor finns ett stort antal stödmaterial publicerade på de båda myndigheternas webbplatser.

Kampanj januari – februari 2021

För att nå alla målgrupper för garantin genomfördes en kampanj med huvudbudskapet ”rätt stöd i rätt tid kan vara avgörande”. Utgångspunkterna var att många redan gör rätt och att stärka personalen på skolan som dagligen möter

och arbetar med eleverna. Filmen ”Minnen från ett klassrum” producerades för att inspirera och väcka känslor kring vikten av rätt stöd i rätt tid. En interaktiv bild togs fram med allt stöd från myndigheterna samlat, med tydlig vägledning kring vem stödet vänder sig till och en länk direkt till stödet.

Syftet med kampanjen var att:

- Skolchefer ska veta vilket ansvar de har att hjälpa huvudmannen att se till att skolorna följer de föreskrifter som gäller för utbildningen, samt kunna ta ansvar för garantin för tidiga stödinsatser i enlighet med skollagen.
- Rektorer ska veta vilket ansvar de har att leda och organisera arbetet med garantin, känna varför garantin är viktig och göra det som krävs för att skapa förutsättningar för garantins genomförande.
- Lärare, specialpedagoger och speciallärare ska kunna känna ansvar för garantin och hitta till Skolverkets och SPSM:s stödmaterial.

Kampanj april – maj 2021

Under våren 2021 genomfördes en kampanj med det övergripande syftet att skapa synlighet för garantin och betona vikten av att alla elever får rätt stöd i rätt tid och att inga elever ska falla mellan stolarna.

Specifikt lyfte kampanjen att vårens nationella prov i åk 3 är en del av garantiarbetet. Kampanjen lyfte fram just det som målgrupperna behöver förhålla sig till för att uppfylla garantin i samband med de nationella proven. Detta var första gången nationella prov i åk 3 genomfördes efter att garantin blev lag (2020 ställdes proven in på grund av pandemin).

Målgruppen var lärare i förskoleklass och årskurs 1–3, speciallärare, specialpedagog, rektor.

Kampanj november 2021 – januari 2022

För att nå ut med olika stödmaterial om garantin till berörda målgrupper genomfördes en kampanj i fem olika steg. I varje steg lyfte ett specifikt stödmaterial fram i annonser med budskap anpassade till just den målgruppen.

De stödmaterial som lyftes fram vänder sig dels till rektor som har ett övergripande ansvar för garantin, dels till de som arbetar för garantins uppfyllande i undervisningen som lärare, specialpedagoger och speciallärare. Det sista steget i kampanjen vände sig till alla målgrupper för garantin och handlade om rekommendationerna för garantin. Dessa hade då precis publicerats och lanserades nu för första gången.

De stödmaterial som lyftes fram i respektive annons var:

- Stödmaterialiet *Organisera arbetet med garantin för tidiga stödinsatser*. Primär målgrupp rektor.

- Stödmaterialet *Specialpedagogiska frågor*. Målgrupp specialpedagog och speciallärare.
- Stödmaterialet *Dialogduk om att följa och främja elevers kunskapsutveckling i F-åk 3*. Målgrupp lärare i förskoleklass, lärare i lågstadiet, specialpedagog och speciallärare.
- Studiepaketet *Systematik för tidiga stödinsatser*. Målgrupp rektor, lärare i förskoleklass, lärare i lågstadiet, specialpedagog och speciallärare.
- *Skolverkets rekommendationer* om hur arbetet med garantin kan organiseras och genomföras, ett övergripande stöd med alla som målgrupp: skolhuvudman, rektor, lärare, den samlade elevhälsan och övrig skolpersonal.

Kampanj december 2022 – januari 2023

För att ytterligare lyfta fram garantins betydelse, rekommendationerna för garantin och det tillsammansarbete som krävs för att uppfylla garantins intentioner, planeras ytterligare en annonskampanj som riktar sig till garantins alla målgrupper i slutet av år 2022 och i början av år 2023. Preliminärt kommer den att genomföras under perioden december – januari och vara synlig i digitala annonser i sociala medier och i skolmedia.

Målgruppernas röster

För att inhämta kunskap om skolornas fortsatta utvecklingsbehov fick de över 2 000 deltagarna på webinariet *Utveckla arbetet med Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser* möjlighet att svara på frågor i uppföljningen om vad som fungerar bra i deras arbete med garantin samt vilka utmaningar de ser. 814 deltagare svarade på frågorna. Uppföljningen visar att det fortsatt finns flera områden som deltagarna anser behöver förbättras och utvecklas.

Sammanfattningsvis kan det sägas att skolorna har behov av att utveckla strukturen i arbetet med garantins moment, att öka kunskapen och att utveckla analysarbetet för att öka likvärdigheten i arbetet med garantin. Sammanfattningen har gjorts utifrån deltagarnas yrkesgrupp.

Skolhuvudmän

Huvudmännen menar att genomförandet av de obligatoriska kartläggnings- och bedömningsmaterialen fungerar bra samt att personalen har en generell kunskap om garantin. Den största utmaningen som huvudmännen lyfter är att få till en bra struktur. I fritextsvaren beskrivs utmaningar i att sprida kompetensen på alla kommunens skolor för att öka likvärdigheten för eleverna. De uttrycker även behov av att på bättre sätt använda analysen av resultaten.

Rektorer

Rektorerna anser att genomförandet av de obligatoriska materialen är det moment i garantin som fungerar bäst. Det som rektorerna delger som utmaning ligger främst i att skapa en struktur och rutiner på organisation-, grupp- och individnivå. De nämner exempelvis svårighet att tillsammans skapa en tydlig struktur i form av årshjul med inplanerad tid för bland annat samråd. Rektorerna uppger även arbetet med analysen av resultat från de obligatoriska materialen inom garantin som en utmaning. I svaren kan utläsas att rektorerna vill att analysen ska vara en tydligare bas för den fortsatta undervisningen. Rektorerna lyfter vidare utmaningar i att genomföra det systematiska kvalitetsarbetet. De ser behov av ett fungerande tillsammansarbete i hela styrkedjan där det är tydligt på alla nivåer hur roll- och ansvarsfördelning ser ut. Det som också lyfts är att det är svårt att få till arbetet med garantin på grund av tidsbrist. Närmare hälften av de rektorer som svarat menar ändå att de har kommit långt i arbetet med att alla elever får den ledning och stimulans de har rätt till i undervisningen samt i arbetet med extra anpassningar.

Förskollärare som arbetar i förskoleklass

Hälften av förskollärarna lyfter att samverkan på skolan är det som fungerar bäst i arbetet med garantin. Även genomförande av de obligatoriska materialen fungerar

bra. Förskollärarna lyfter skapandet av struktur i arbetet som den största utmaningen. Exempelvis framkommer att det saknas en inarbetad struktur när det gäller tid för planering, analys med specialpedagog och tillsammansarbete med kollegor.

Förskollärarna uttrycker även utmaningar som grundar sig i brist på resurser såsom avsaknad av personal med specialpedagogisk kompetens och tillräcklig personalstyrka. Svårigheter som nämns gäller både genomförandet och anpassningarna i undervisningen på grund av stora elevgrupper.

Det som också lyfts som en utmaning är prioritering av tid, att hinna med egen planering för reflektion, att genomföra aktiviteterna, att samverka med övriga kollegor och den samlade elevhälsan. Även att få tillräckligt med tid att sätta sig in i materialet och göra det till sitt anses vara en utmaning. Förskollärarna menar att det kan leda till att det blir en utmaning att anpassa genomförandet utifrån den egna gruppens förutsättningar. Förskollärarna talar även om brister i fördjupad kunskap och kompetens inom tidig läs-, skriv- och matematikutveckling samt behov av ökade kunskaper i svenska som andraspråk.

Lärare

Lärarna tycker att genomförandet av de obligatoriska materialen fungerar bra. Skapandet av struktur i arbetet med garantin lyfter lärarna som en stor utmaning på alla nivåer inom styrkedjan. De nämner en önskan om att få till en bra struktur för att underlätta genomförandet av de obligatoriska materialen inom garantin, analysarbetet samt arbetet med stödinsatser. De uttrycker en avsaknad av stöd från huvudman, rektor, elevhälsan samt brist på tid för tillsammansarbete med kollegor. Vidare uttrycks god vetskap om att det finns mycket stödmaterial hos skolmyndigheterna att ta del av men de upplever svårigheter i att veta vilket material som passar bäst i den egna verksamheten.

Lärarna lyfter också bristen på resurser som en stor utmaning. Bland annat framkommer avsaknad av specialpedagogisk kompetens och elevhälsan i analysarbetet, vid stöd i planering av undervisningen och stödinsatser samt vid uppföljning av insatserna.

Lärarna ser också en utmaning i att få tiden att räcka till för att sätta sig in i de obligatoriska materialen i tillräcklig mån. Att genomföra kartläggnings- och bedömningsstöd, att navigera i alla stödmaterial samt att analysera och planera tillsammans med specialpedagog anser lärarna tar tid från undervisningen. Grundläggande kunskaper om tidiga stödinsatser, påfyllnad av kunskaper gällande elever med annat modersmål samt kunskaper i tidig matematik-, läs- och skrivutveckling menar vissa lärare att de är i behov av.

Nästan hälften av lärarna lyfter att samverkan är det som fungerar bäst. Det uttrycks ett värde i möjligheten att kommunicera med den samlade elevhälsan och att få bolla tankar och idéer.

Specialpedagoger

Specialpedagogerna anser att genomförandet av de obligatoriska materialen är det som fungerar bäst. Den största utmaningen i arbetet med garantin är att få till en fungerande struktur på organisationsnivå lyfter specialpedagogerna. Det behövs för att få en god överblick över skolornas behov av att utveckla arbetet med en ökad kvalitet i undervisning och stödinsatser. Specialpedagogerna lyfter önskingar om att skapa nätverk för att öka likvärdigheten och för att utbyta erfarenheter. De uttrycker även en vilja att öka kvaliteten i tillsammansarbetet i garantins olika moment på skolorna.

Specialpedagogerna ser även utmaningar i att hitta tid att mötas i samråd med pedagogerna för att analysera elevers kunskapsutveckling samt ge stöd och handledning. Specialpedagogerna lyfter särskilt att det finns brist i kompetens på många skolor i tidig matematikutveckling. Ytterligare en utmaning som nämns gäller resurser som de menar påverkar då de är ensamma i sin roll med stora skolor och upptagningsområden. Det framkommer också svårigheter med att skapa samsyn i hela styrkedjan. De menar att det finns risk för att insatserna hamnar på individnivå om analysen blir för grund. Specialpedagogerna påtalar vikten av att huvudmän och rektorer har god kunskap om garantin. Det ökar möjligheten att specialpedagoger ska kunna utföra sitt uppdrag.

Speciallärare

Speciallärarna lyfter att genomförandet av de obligatoriska materialen är det som fungerar bäst av garantins olika moment. Brister på struktur i arbetet med garantin nämner speciallärarna som en stor utmaning. Det gäller främst strukturer för att följa upp och få en gemensam bild av arbetet på skolorna. I fritextsvaren lyfts att många i skolan är stressade och störst fokus läggs på det som sker i stunden. Speciallärarna menar att det kan resultera i att den gemensamma analysen och gemensam planering uteblir. De beskriver vidare att det behövs en ökad förståelse och kunskap i att tillsammans få till en fördjupad analys som kan resultera i att stödinsatser möter elevernas behov. Framför allt lyfts insatser kopplade till matematikundervisningen och insatser för nyanlända elever. Det nämner att skolorna behöver bli bättre på att organisera arbetet mellan elevhälsan och pedagoger i vardagen samt att rektor behöver bli mer involverad.

Speciallärarna anser att det är svårt att hitta tid för garantins samtliga moment förutom genomförandet av de obligatoriska materialen. Vidare anser de att skolorna har brist på resurser när det gäller stöd till elever i behov av stöd och möjligheten till samarbete med personal med specialpedagogisk kompetens är inte tillräcklig. De nämner att skolor bland annat behöver bli bättre på att använda resultaten från de obligatoriska materialen för att kunna dra gemensamma lärdomar och diskutera hur den konkreta, till exempel matematikundervisningen, kan utvecklas.

Några speciallärare ser att syftet med garantin behöver diskuteras mer på skolan för att de ska kunna skapa ett bra tillsammansarbete. De nämner även utmaningen med prioritering av tid då de kan ha ansvar för skolor med många elever. Flera speciallärare påtalar en utmaning i bristande specialpedagogisk kompetens eftersom det finns brist på speciallärare med inriktning matematik.

Den samlade elevhälsan

Personalen i den samlade elevhälsan påtalar vikten av personalen har rätt kompetens och att skolan har utvecklat samverkan och strukturer för att det ska fungera bra i arbetet med garantin. Personalen i den samlade elevhälsan ser att skapandet av struktur i arbetet är en stor utmaning. De lyfter vikten av att deras samlade kompetens blir en naturlig del i arbetet med stödinsatser i undervisningen. Utebliven resurs nämner de utgör en risk, till exempel brist på specialpedagogisk kompetens i förskoleklass. I fritextsvaren lyfts att några upplever att kartläggningsmaterialen är otydliga vilket kan göra att resultatet blir olika beroende på vem som genomför dem med eleverna. Tiden uttrycks också som en utmaning då det kan vara svårt att avsätta tid för tillsammansarbete och få en röd tråd från bedömning och analys till en undervisning som möter elevernas behov.

Påverkan av Covid-19

Skolverket beslutade att ställa in de nationella prov som skulle genomföras under våren 2020 i grundskolans årskurs 3 respektive årskurs 4 i specialskolan. Under vårterminen 2021 beslutades det att de nationella proven skulle genomföras men att provresultaten inte skulle rapporteras in till Statistiska centralbyrån (SCB). För övrigt har bestämmelserna i garantin för tidiga stödinsatser gällt även under pandemin.

Skolverket har ett regeringsuppdrag att utreda konsekvenserna av covid-19-pandemin. Sammantaget visar enkätresultat att pandemin har påverkat grundskolan på flera olika sätt. Rektorer och lärare uppger att det finns ett kunskapsstapp hos elever i främst i de högre årskurserna i grundskolan. I de lägre årskurserna uppger visserligen var tredje lärare att kunskapsutvecklingen hos eleverna har påverkats men den sammanlagda bedömningen är att kunskapsstappet för elever i förskoleklass och lågstadiet är litet. Utifrån enkätresultaten ser Skolverket att kunskapsstappen främst beror på ökad frånvaro under pandemin både hos elever och personal. Elever i behov av stöd bedöms ha påverkats mest av pandemin¹⁴.

---

¹⁴ Skolverket (2022). *Kunskapsstappet i grundskolan under covid-19-pandemin*. Rapport 2022:9

Avslutning

Syftet med garantin för tidiga stödinsatser är att elever som riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik, ska få stöd i sitt lärande så tidigt som möjligt under förskoleklass och lågstadiet. Målsättningen är att så många elever som möjligt ska klara grundskolan och bli behöriga till ett nationellt program på gymnasiet. Skolverket och SPSM har haft ett fortsatt gemensamt uppdrag under åren 2021–2022 att erbjuda stödjande insatser till skolors arbete med garantin. Det fortsatta uppdraget har främst genomförts utifrån myndigheternas egna iakttagelser och uppföljningar samt Skolinspektionens granskningar som är publicerade hittills.

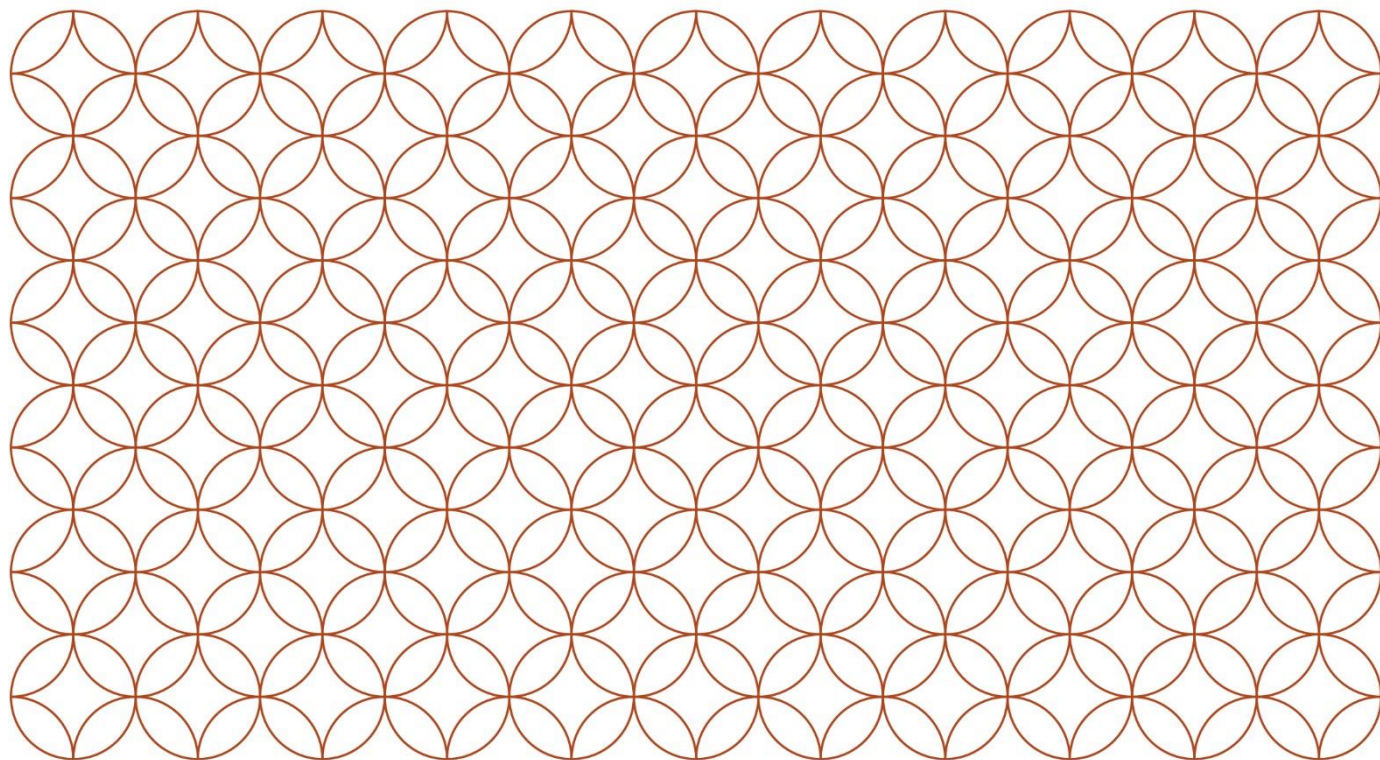
De obligatoriska materialen som används inom garantin är väl kända och används i skolorna. Lärare i förskoleklass och lågstadiet anser att materialen fungerar och att de bidrar till att elever i behov av stöd uppmärksammas. Materialen ses även som ett verktyg för en likvärdig bedömning eftersom alla elever bedöms utifrån samma material. Genom uppföljningar kan Skolverket och SPSM se att hela styrkedjan är överens om att genomförandet av de obligatoriska materialen är det moment i garantin som fungerar bäst. Många lärare och förskollärare i förskoleklass säger i uppföljningarna att samarbetet och samverkan mellan kollegor och den samlade elevhälsan på skolan fungerar bra.

I uppföljningarna syns att arbetet med att skapa struktur avseende garantin är utmanande för många skolor. Deltagarna uttrycker behov av att vidare utveckla gemensamma rutiner, tydliga roller, fördelning av ansvar, prioritering av tid och resurser för att genomföra garantins alla moment samt att utveckla en samsyn om vad garantin innebär. Vidare visar uppföljningarna att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet behöver stärkas. Deltagare uttrycker behov av att utveckla en gemensam förståelse för det övergripande syftet med garantin samt vikten av att hela styrkedjan är delaktig i arbetet. Skolverkets och SPSM:s uppföljningar visar också att många deltagare uttrycker att de önskar ökad kompetens i att kunna analysera resultaten som framkommer genom de obligatoriska materialen. De efterfrågar även fortsatt professionsutveckling i arbetet med att utforma och anpassa undervisningen efter elevers behov.

Skolverket och SPSM bedömer att arbetet med garantin ännu inte fungerar fullt ut enligt skollagens intentioner utan behöver utvecklas vidare inom ovan nämnda områden. Gjorda iakttagelser vad gäller behovet av att utveckla gemensamma strukturer för arbetet med garantin samt behovet av professionsutveckling kring att analysera och utveckla undervisning och stödinsatser stämmer överens med de erfarenheter som Skolinspektionen delat med sig av vid de regelbundna erfarenhetsutbyten som de tre skolmyndigheterna har haft.

Det kompetensutvecklingsmaterial för utveckling av arbetet med garantin för tidiga stödinsatser, samt stödmaterial som tagits fram inom andra insatser och som finns publicerade på Skolverkets och SPSM:s webbsidor, bedöms i hög grad

kunna utgöra en grund för att möta de behov av professionsutveckling som identifierats. Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin samt studiepaketet om arbetet med systematik i tidiga stödinsatser som är publicerad på SPSM:s webbplats, kan lyftas fram som exempel i sammanhanget. Skolverket och SPSM får även undersöka hur garantin för tidiga stödinsatser kan bli en del av andra uppdrag inom skolutvecklingsområdet som myndigheterna arbetar med.

SPSM

Skolverket

www.skolverket.se